

УДК 330.322.3:338.48-53(477.72)

Л. О. Івченко,
к. ф.-м. н., доцент, доцент кафедри туристичного та готельного бізнесу,
Національний університет харчових технологій, м. Київ
Г. С. Колісниченко,
магістрант, Національний університет харчових технологій, м. Київ

DOI: 10.32702/2306-6814.2019.2.71

ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ХЕРСОНСЬКОГО РЕГІОНУ З ТОЧКИ ЗОРУ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ

L. Ivchenko,
Candidade of Sciences (Physics and Mathematics), Associate Professor, Associate Professor
of the Department of Tourism and Hotel Business, National University of Food Technologies, Kiev
H. Kolisnichenko,
Master, National University of Food Technologies, Kiev

TOURIST AND RECREATION POTENTIAL OF THE KHERSON REGION IN TERMS OF INVESTMENT ATTRACTIVENESS

Суттєве збільшення внутрішніх туристичних потоків в Україні супроводжується їх перерозподілом узв'язку з анексією частини рекреаційних територій. Завдяки наявності потужного рекреаційно-курортного та туристичного потенціалу в Херсонській області протягом останніх 5 років відбулося нарощування туристичних потоків майже вдвічі. При цьому потенціал інфраструктури туризму, а саме здатність матеріально-технічної бази регіону прийняти і ефективно обслужити потік туристів, залишається недостатнім. Виробництво і надання послуг споживачам, транспортне обслуговування, кадрове та інформаційне забезпечення повинні бути приведені у відповідність до нових обсягів туристичних потоків. Оцінки обсягів і структури туристичних потоків, ресурсної бази регіону, стану ринку готельних послуг, рекреаційної ємності курортів дозволяють прогнозувати попит, вжити відповідні заходи задля запобігання ризику зменшення кількості туристів унаслідок отримання неякісного турпродукту.

У дослідженні визначено основні туристично-рекреаційні переваги регіону, зазначено ключові чинники, що безпосередньо впливають на туристичну діяльність в області. Проаналізовано стан і перспективи розвитку транспортного сполучення, засобів розміщення, кадрового забезпечення, інвестиційного потенціалу регіону. Визначено, що позитивна динаміка надходження капітальних і прямих іноземних інвестицій в основному пов'язана з розвитком промислових підприємств. Оцінки, наведені в роботі, показують, що менш як 1% обсягів капітальних інвестицій можна вважати вкладеними в туризм. Саме тому інвестиційний клімат області розглянуто з точки зору перспектив вкладень у розвиток туризму з боку великих промислових підприємств, що працюють на Херсонщині. Підкреслюється унікальність регіону з точки зору поєднання потужного промислового комплексу і наявності комплексного туристично-рекреаційного потенціалу. Запропоновано актуальні напрями подальших досліджень.

A significant increasing of internal tourist flows in Ukraine is accompanied by their redistribution in connection with the annexation of part of recreational areas. Due to the powerful recreation and health resort and tourism potential in the Kherson region over the past 5 years, the tourist flow has been almost doubled. At the same time, the potential of tourism infrastructure, namely, the ability of the material and technical base of the region to accept and effectively serve the flow of tourists remains insufficient. Production and services provision to consumers, transport services, personnel and information support should be brought into line with new volumes of tourist flows. Estimates of the volume of the structure of tourist flows, the resource base of the region, the state of the hotel

services, and recreational capacity of the resorts allow forecasting demand, take appropriate measures to prevent the risk of reducing the number of tourists due to the receipt of poor-quality tourist products.

In this research are defined the main tourist and recreational advantages of the region, identifies the key factors that directly affect the tourism activities in the region. The state and prospects of the development of transport communication, facilities, staffing, investment potential of the region are analyzed. That is why, the investment climate of the region is considered in terms of the prospects of investments in tourism development by the powerful enterprises operating in the Kherson region. It is determined that the positive dynamics of capital and foreign direct investment inflows are mainly related to the development of industrial enterprises. The estimates presented in the paper show that less than 1% of the volume of capital investments can be considered as invested in tourism. Emphasizes the uniqueness of the region in terms of combining a powerful industrial complex and the availability of integrated tourist and recreational potential. The actual directions of further research are offered.

Ключові слова: туристично-рекреаційний потенціал Херсонщини, туристичні потоки, туристична інфраструктура, інвестиційна підтримка, партнерство.

Key words: tourist and recreational potential of the Kherson region, tourist flows, tourist infrastructure, investment support, partnership.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Зростання показників внутрішнього туризму в Україні відбувається під впливом як економічних, так і політичних чинників. Протягом останніх чотирьох років потік тільки організованих внутрішніх туристів збільшився більш як у 1,5 рази. Події, що відбуваються в Україні, а саме анексія Криму, викликали перерозподіл внутрішніх туристичних потоків. В якості альтернативи закордонному пляжному відпочинку обираються регіони України, розташовані на узбережжі Азовського і Чорного морів. Тому дослідження туристичного потенціалу і можливостей розвитку Херсонської області як рекреаційної зони є достатньо актуальним. Вигідне розташування, багаті природні та суспільно-географічні туристичні ресурси, рекреаційні можливості становлять потужний потенціал для зростання туризму в регіоні. Поряд з цим існують проблеми необґрунтовано високої ціни відпочинку на фоні низької якості надання послуг, незадовільного стану транспортної інфраструктури, наявності застарілого фонду засобів розміщення тощо. Без якнайшвидших інвестицій у транспорт, засоби розміщення, організацію харчування та інші складові туристичного пакету не слід очікувати подальшого нарощування або хоча б стабілізації внутрішніх туристичних потоків. Наявність активно працюючих промислових підприємств на території Херсонської області, які мають можливості вкладень власних фінансів у розвиток туризму, може не тільки сприяти виправленню ситуації з організації якісного відпочинку в регіоні, але й дати поштовх для розбудови бізнес-туризму.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Проблемою розвитку та дослідженням потенціалу туристичних ресурсів Херсонської області займалися

вітчизняні науковці. Вивченню природно-ресурсного та туристично-рекреаційного потенціалу присвячено дослідження таких вчених: Я.В. Василевської І.О. Пилипенко, Д.С. Пальчикова, К.А. Нємець, Т.В. Матвієнко. Дослідженням стану та перспектив розвитку туризму в Херсонській області займалися Ю.В. Арбузова та В.Д. Яковенко. Проблеми відновлення туристичного руху на водному транспорті в Україні (безпосередньо і в Херсонському регіоні) висвітлювали в своїх наукових працях С.Г. Нездоймінов, Н. М. Андрєєв, В.О. Котлубай. Особливості інвестиційної діяльності у сфері туризму розглядалися в дослідженнях таких науковців, як О.М. Шуплат і Т.В. Майорова. Шляхи реалізації механізму публічно-приватного партнерства в туризмі також пропонуються в роботах О.М. Шуплат. Але наявність індивідуальних особливостей кожного з туристично-рекреаційних регіонів країни, загальні зміни, які відбуваються в розвитку туристичної галузі, та виявлення можливостей подальшого її розвитку вимагають нових актуальних досліджень.

МЕТА СТАТТІ

Метою статті є виявлення можливостей розвитку туристично-рекреаційного потенціалу Херсонського регіону з точки зору інвестиційної привабливості та шляхів залучення до його модернізації промислового комплексу області.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Херсонська область посідає одне з панівних місць України за рівнем забезпеченості цінними природними та історико-культурними ресурсами, здатними викликати значний інтерес у вітчизняних та іноземних туристів (табл. 1). Тенденція до збільшення

Таблиця 1. Туристично-рекреаційний потенціал Херсонської області

Туристично-рекреаційні ресурси	Туристична інфраструктура	Соціальне середовище, туристичний імідж
Клімат: - Помірно-континентальний, посушливий. - Понад 250 сонячних днів	Туристичні підприємства: - 13 туроператорів. - Понад 100 турагентств	Нормативно-правова підтримка розвитку туризму з боку держави та місцевих органів влади: - Стратегія розвитку Херсонської області на період до 2020 року. - ЗУ «Про співробітництво територіальних громад» «Про добровільне об'єднання громад». - Морська доктрина України на період до 2035 року
Природні ресурси: - Вихід до двох морів (Чорного та Азовського). - Протікає 19 річок (р. Дніпро). - 200 км морського узбережжя. - 80 територій та об'єктів природно-заповідного фонду (з них 4 національні парки: Асканія-Нова, Чорноморський заповідник – включено до спадщини ЮНЕСКО)	Транспортне забезпечення: - 2 державні морські торговельні порти. - 2 річкових порти. - державне підприємство залізничного транспорту. - аеропорт «Херсон» міжнародного значення. - 5002 км – дороги загального користування, (2 міжнародних коридори)	
Історико-культурні пам'ятки: понад 5 тис. об'єктів: - скіфські кургани. - античні городища. - залишки турецьких укріплень. - козацькі хрести. - багаточисельні храми	Ресторани та інші заклади ресторанного господарства: Зареєстровано 1271 підприємство	Ставлення місцевої громади, підприємців: - проведення міжнародного інвестиційного форуму «Таврійські горизонти». - створення інвестиційного порталу Херсонщини. - залучення міжнародної технічної допомоги (USAID, NEFCO Програма Британської ради в Україні «Активні громадяни» тощо). - проведення туристичного хабу 2018 . - партнерство між Херсонською обласною держадміністрацією та Асоціацією «Аеропорти України». - організація екскурсійних програм підприємствами («Нібулон», господарство П.М. Трубецького, будинок «Таврія»); - створення нового фестивалю їжі «Тишо-Тишо»
Біосоціальні ресурси: - Кость Гордієнко (засновник Олешківської Січі). - Олександр Потьомкін (засновник м. Херсон). - Фрідріх Фальц-Фейн (засновник Асканії-Нової). - Остап Вишня (письменник)	Колективні засоби розміщення: - 11 курортних населених пунктів. - близько 1000 пансіонатів та готелів приватного сектору. - 300 закладів відпочинку та оздоровлення державної, комунальної, колективної власності: з них 53 – дитячі спеціалізовані заклади. - 56 садів зеленого туризму. - 51 готельний комплекс	
Бальнеологічні ресурси: Понад 70 родовищ (мінеральні та термальні води, лікувальні грязі, соляні озера)	Розваги та атракції: - Скадовський дельфінарій. - Виноробне господарство князя П.М. Трубецького. - Дім марочних коньяків «Таврія». - Аквапарк «Оазис». - Кінний клуб	
Подієві ресурси: - Мельпомена Таврії. - Чорноморські ігри. - Чумацький шлях. - Парусна регата. - Купальські зорі. - Український кавун – солодке диво		

Джерело: складено авторами.

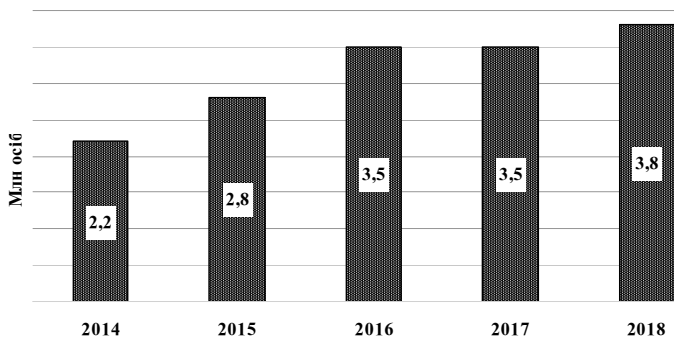

Рис. 1. Динаміка туристичних потоків Херсонщини млн осіб

Джерело: складено авторами за даними [4].

впливу сфери туризму та курортів на динаміку показників економічного й соціального розвитку області зберігається за рахунок збільшення внутрішніх та іноземних туристичних потоків, а також зростання обсягів надходжень від туризму до місцевого бюджету.

Протягом туристичного сезону 2018 року (дані за період до вересня 2018 р.) майже 3,8 млн туристів, відпочиваючих та екскурсантів відвідали область, що на 10 % більше порівняно з показником 2017 року. А протягом останніх 5 років туристичні потоки Херсонщини зросли майже вдвічі (рис. 1).

За даними мобільних операторів у 2017 році Херсонська область увійшла в ТОП-10 областей України за кількістю відвідувань внутрішніми туристами, а за кількістю відвідувань протягом літнього сезону цю

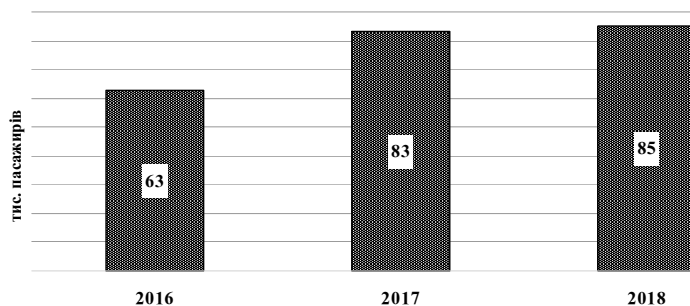

Рис. 2. Кількість авіап перевезень в аеропорту "Херсон"

Джерело: складено авторами за даними аеропорту "Херсон".

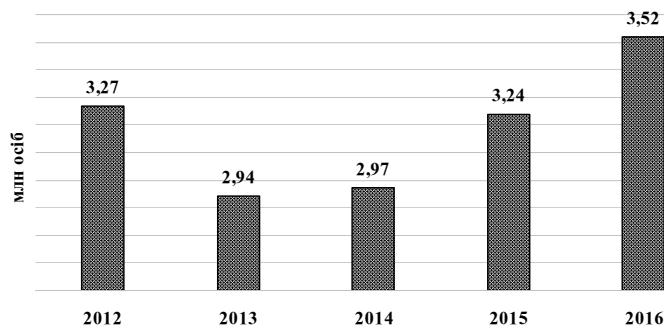

Рис. 3. Динаміка залізничних перевезень (відправлень) за 2012—2016 рр.

Джерело: складено авторами за даними [1].

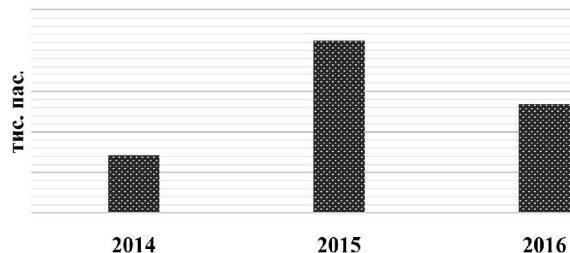

Рис. 4. Динаміка пасажирських перевезень Херсонської області водним транспортом (дані 2017 р. відсутні)

Джерело: складено авторами за даними [1].

го ж року область увійшла до перших трьох найбільш відвідуваних регіонів.

Проаналізуємо чинники, які впливають на розвиток туризму в Херсонській області, як з негативного, так і позитивного боку. На суттєве збільшення туристичних потоків у цьому регіоні вимушені реагувати як керівництво, так і різні галузі господарської діяльності області. Проблеми, перспективи та позитивні зміни, що мають місце на Херсонщині, розглянемо з точки зору підвищення туристично-рекреаційного потенціалу області.

Авіаційні перевезення. Аеропорт Херсон отримав статус міжнародного в 2006 р. Але тільки в 2013 р. відбувся запуск аеропорту після періоду застою, а у 2017 році розпочалася реконструкція споруди та злітної смуги. Зараз аеропорт активно розбудовується і нарощує обсяги перевезень. В аеропорту проведено комплекс робіт з реконструкції аеровокзального комплексу, встановлено нове обладнання для обслуговування повітряних суден і підвищення комфортності для пасажирів. Кардинальні зміни в інфраструктурі аеропорту, які відбулися за останні 2 роки, дозволили значно збільшити пасажиропотік (рис. 2).

Міжнародний аеропорт "Херсон" співпрацює з авіакомпаніями: ПАТ "МАУ", Turkish Airlines Inc., ТОВ "Браво", ТОВ "АНДА ЕЙР", ПрАТ "Українські вертольоти", ТОВ "АЙ СІ ЕС Хендлінг" [2, с. 34]. Постійні рейси здійснюються до Києва та Стамбула, чартерні рейси — до Любліну, Шарм-аль-Шейху, Даламану, Анталії, планується відкриття рейсу до Мінська. Укладено Меморандум про співробітництво та партнерство між Херсонською обласною державною адміністрацією, Херсонською обласною радою та Асоціацією "Аеропорти України" цивільної авіації [2, с. 34].

Аеропорт "Херсон" отримав визнання на всесвітньому рівні. Під час 5-го Міжнародного авіаційного фору-

му "Аероконгрес-2018" колектив аеропорту отримав кубок "Аеропорт року" і престижну нагороду за розвиток туризму. Наразі на сайті аеропорту відбувається опитування з метою встановлення попиту на напрямки, за якими нещодавно відкрито рейси, або планується їх відкриття: до міст Даламан, Бургас, Мінськ, Люблін. Влітку 2018 р. під час виїзного засідання бюджетного комітету Верховної ради було презентовано програму залучення інвестицій і перспектив розвитку літовища Херсон.

Залізничний транспорт. За даними Міністерства Інфраструктури України, у період 1992—2015 рр. зростання цін на споживану продукцію перевищувало зростання тарифів на перевезення, що не дозволяло оновлювати рухомий склад та інфраструктуру за рахунок власних коштів залізниць. Необхідність модернізації магістральних ліній і придбання нового, більш комфортного рухомого складу для пасажирських перевезень — проблеми, що існують для всієї "Укрзалізниці". Поряд з цим, рекреаційні зони Херсону не мають достатньо зручного залізничного сполучення з регіонами України. Але з початком сезону в області додатково призначаються 10 потягів за такими напрямками: Новоолексіївка — Харків, Київ — Херсон, Львів — Херсон, Харків — Херсон, Дніпро — Кривий Ріг — Генічеськ, Генічеськ — Івано-Франківськ, Київ — Генічеськ. Запуск швидкісного потягу Інтерсіті "Київ — Херсон" у липні 2016 року значно покращив сполучення регіону зі столицею. Слід відмітити, що динаміка пасажирських перевезень співпадає з показниками туристичних потоків Херсонської області (рис. 3).

Починаючи із січня 2017 р., ПАТ "Укрзалізниця" змінило порядок обліку перевезень пасажирів залізничним транспортом, тому дані 2017 року є некоректними і відсутні на графіку.

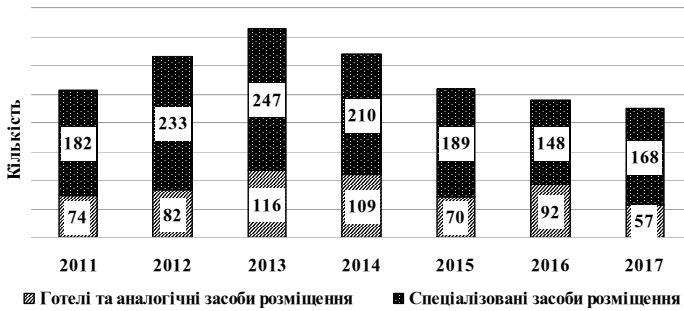

Рис. 5. Динаміка кількості засобів розміщення в Херсонській області за 2011–2017 рр.

Джерело: складено авторами за даними [5].

Річковий транспорт. Херсонська область розташована у дельті Дніпра, де багато плавневої зони з великими просторами болотистих островів, тому доцільність збільшення обсягу пасажирських перевезень саме річковим транспортом незаперечна. Наявність річкового транспорту могла б стати потужним аргументом на користь збільшення туристичних потоків у регіон. За даними досліджень, суттєве зменшення водних пасажирських перевезень, починаючи з 2009 р., спостерігається загалом по країні [8]. На жаль, статистика щодо пасажирських перевезень водним транспортом у 2017 р. не оприлюднювалася, а за даними трьох років спостереження важко зробити впевнені висновки (рис. 4).

Для розвитку водних пасажирських перевезень регіон має перспективний ресурсний потенціал. На даний момент до складу річкового порту входить вокзал площею 5600 м², розрахований на 300 пасажирів, готельно-ресторанний комплекс "Меридіан" (не працює понад 5 років), 11 пасажирських причалів на 410 місць. Стан інфраструктури річморвокзалу не поліпшувався протягом багатьох років, та й функціонує виключно як причал для катерів, які возять дачників. Прогулянки річкою для відпочиваючих пропонують власники приватних катерів, що швартуються на набережній міста.

На необхідність залучення інвестицій у будівництво національного річкового флоту та модернізацію інфраструктури круїзного туризму вказують вітчизняні дослідники [9], розроблено Морську доктрину України на період до 2035 року [10]. Підприємства, які здійснюють

вантажні перевезення по Дніпру (приватне підприємство АСК "Укррічфлот", корпорація "Нібулон"), наголошують на відсутності державного підходу до проблем поглиблення річки, застарілості портової інфраструктури, інше [11]. Останнім часом "Нібулон" розвиває річкові пасажирські перевезення, зокрема і на Херсонщині. Загалом у 2017 році підприємством було перевезено швидкісними судами приблизно 24 тис. пасажирів з Києва, Канева, Черкас, Запоріжжя, Херсона, Каховки, Миколаєва. З них 8—9 тис. було перевезено безкоштовно — для популяризації поїздок по Дніпру. Підприємство планує створення морських пасажирських суден типу катамаранів, які зможуть ходити на Скадовськ, Одесу, Залізний Порт, Білгород-Дністровський.

Автоперевезення. Інфраструктура автомобільних доріг області дозволяє здійснити автосполучення практично з усіма населеними пунктами області та доставку туристичних груп до будь-яких зон відпочинку та пам'ятних місць. Головною перешкодою в організації якісних туристичних автоперевезень є незадовільний стан автошляхів у регіоні. Протяжність доріг загальною користування у Херсонській області становить 5002 км, із них 4500 км потребують капітального ремонту, а за рахунок коштів державного бюджету в 2018 році планувалося здійснити поточний середній ремонт з відновленням дорожнього покриття на ділянках доріг загальною протяжністю 27,6 км [2, с. 34]. Інвестиції в побудову і ремонт автошляхів — необхідна умова якісної організації туристичних автоперевезень в області.

Засоби розміщення. Херсонщина як рекреаційна зона відпочинку має задовольняти попит туристичних потоків необхідною кількістю засобів розміщення. На території області функціонує 412 дитячих закладів оздоровлення та відпочинку (у літній період), 56 садіб зеленого туризму, 57 готелів та аналогічних засобів розміщення та 168 спеціалізованих закладів. Загалом ліжковий фонд налічує понад 100 тисяч місць.

Зменшення кількості засобів розміщення протягом останніх 4 років можна пояснити наявністю неконкурентоспроможних підприємств, які змушені були закритися (рис. 5). Приватні міні готелі, які з'явилися на морському узбережжі області у великій кількості, продемонстрували швидку реакцію мало-

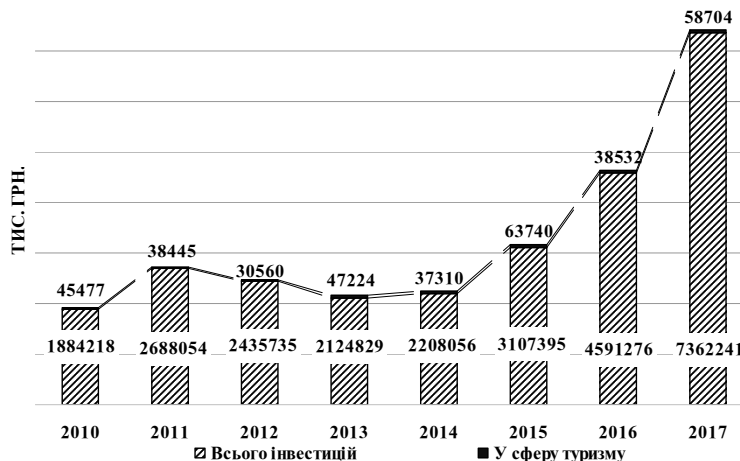

Рис. 6. Обсяг капітальних інвестицій за 2010–2017 рр.

Джерело: складено авторами за даними [1].

го бізнесу на зростання туристичних потоків. Такі за-
соби розміщення, з одного боку, склали конкурен-
цію звичним готелям і пансіонатам, а з іншого — на-
дають послуги важко контрольованої державними
органами якості, що призводить до завищених цін на
тлі неякісного рівня сервісу.

Ризик зменшення потоку відпочиваючих викликає
гостру необхідність залучення інвестицій для будівни-
цтва сучасних закладів колективного розміщення, модер-
нізації старих будівель, створення курортів місцевого
значення на територіях, що містять цінні туристичні ре-
сурси, рекреаційні та лікувальні властивості. Прикладом
такої діяльності є розміщення на інвестиційному пор-
талі міста відповідних проєктів, зокрема, проєкту побу-
дови готельно-апартаментного комплексу "Морські
Ворота" у м. Скадовськ.

Кадрове забезпечення. В області існує великий по-
пит на працівників готельно-ресторанної індустрії, особ-
ливо в літній період. На території Херсонської області
працюють вищі та середні навчальні заклади, що нада-
ють освіту за спеціальностями, яких потребують
підприємства туристичної сфери і готельно-ресторан-
ного господарства. Серед них:

- Херсонський державний університет, факультет економіки і менеджменту готує фахівців за спеціальностями "Туризм" та "Готельно-ресторанна справа";
- Генічеське професійно-технічне училище № 27;
- Професійно-морський лицей Херсонської державної морської академії;
- Херсонський політехнічний коледж Одеського національного політехнічного університету;
- Херсонське вище професійне училище ресторанного господарства.

Задовольнити великий попит на якісних спеціалістів як з вищою освітою (адміністратор, управляючий), так і з середньою спеціальною (повар, бармен, офіціант) досить важко. Навчальні заклади потребують модернізації матеріальної бази, сучасного обладнання, спеціального програмного забезпечення, доступності якісної бази практики для студентів. Крім того, загальна позитивна динаміка попиту на робочу силу в сфері туризму не підкріплюється суттєвим зростанням заробітної платні, що негативно впливає на мотивацію молоді до здобуття освіти в цій галузі економіки. А низька кваліфікація персоналу, який працює у сфері обслуговування туристів, призводить до падіння атрактивності місцевості.

Перспективи інвестиційної підтримки розвитку туризму в регіоні.

Існує цілий ряд сприятливих умов для інвестування в Херсонську область, а саме:

- природнокліматичні умови і мінерально-сировинні ресурси,
- величезний потенціал для розвитку туризму і відпочинку;
- конкурентні ціни на виробничі площі та нерухомість під інвестиції;
- сприятливі умови для розвитку агропромислового виробництва;
- бізнес-клімат;
- розвинена транспортна інфраструктура;
- наявність аеропорту;

— кваліфіковані кадри і висока економічна активність жителів.

Дійсно, аналіз статистичних даних щодо динаміки обсягу інвестицій показує суттєве зростання цього показника протягом останніх років (рис. 6).

Обсяг інвестицій у туризм окремо не виділяли, тож до категорії "У сферу туризму" на рисунку 6 включено інвестиції у водний транспорт, тимчасове розміщування й організацію харчування, діяльність щодо забезпечення стравами та напоями, мистецтво, спорт, розваги та відпочинок. Цей список не можна вважати абсолютно коректним, але зважаючи на суттєвий вплив перерахованих напрямів господарської діяльності на туризм, отримана сума дає певне уявлення щодо динаміки інвестицій. Відповідно до представлених даних, можна оцінити зростання інвестицій у сферу туризму протягом останніх 4 років майже вдвічі. Але, за даними 2017 р., ці вкладення становлять всього 0,8 % від загального обсягу капітальних інвестицій в регіоні.

Обсяг залучених з початку інвестування прямих іноземних інвестицій (акціонерного капіталу) в економіку Херсонської області станом на 1 вересня 2017 року склав 213,6 млн дол. США, або 106,1 % до відповідного показника на початок 2017 року [2, с. 16]. Іноземні інвестиції надійшли в економіку області з 39 країн світу (Кіпр, Беліз, Великобританія, Німеччина, Туреччина).

Херсонська обласна адміністрація проводить активну політику рекламування привабливості регіону для інвестування [4], що приводить до певних результатів. Зокрема в Стратегії розвитку області на період до 2020 р. записано: "Галузь туризму та курортів потребує залучення значних інвестицій у розбудову туристично-рекреаційної інфраструктури області та приведення її у відповідність із міжнародними стандартами".

Зацікавленість приватного бізнесу до можливості започаткування інвестиційної діяльності на Херсонщині зростає. За результатами проведеного в 2017 році Міжнародного інвестиційного форуму "Таврійські горизонти" між Херсонською обласною державною адміністрацією та зарубіжними і вітчизняними учасниками заходу було укладено 14 дво- та тристоронніх угод щодо подальшого співробітництва, завдяки яким закладено підґрунтя для подальшої реалізації у 2018—2019 роках ряду інвестиційних проєктів у сфері розвитку транспортно-логістичної інфраструктури, туристично-рекреаційної галузі та виробництва альтернативної енергетики [2, с. 17].

Обласною робочою групою з питань реалізації концепції розвитку морського узбережжя Херсонської області в 2015 році визначено 7 масивів рекреаційного призначення для провадження інвестиційної діяльності.

Розробляється інвестиційний проєкт з розвитку узбережжя Чорного і Азовського морів "La Perla Azzurra & La Costa Azzurra", який передбачає будівництво берегоукріплення в с. Приморське та створення курортно-рекреаційної зони на березі Чорного моря.

Планується будівництво міжнародного лікувального центру реабілітації та відпочинку в комплексі "Акварель" у місті Скадовську.

Це тільки деякі приклади проєктів інвестиційних вкладень у розвиток туризму і відпочинку в регіоні. Задля створення додаткових можливостей реалізації про-

ектів туристично-рекреаційного комплексу представляється доцільним залучення до цієї справи великої кількості успішно працюючих підприємств Херсонщини. Дійсно, промисловий комплекс області становлять понад 200 підприємств різних галузей, серед яких:

- Херсонський завод "Палада";
- ООО "НВП "Херсонський машинобудівний завод";
- ТОВ "Цюрупінська паперова компанія";
- завод гофрокартонної упаковки "Дунапак Таврія" у м. Олешки;
- філіал ООВ з іноземними інвестиціями "Хенкель-Баутехнік";
- компанії "Чумак" і "Green Teem";
- завод "Данон Дніпро";
- агрофірма "Білозерський";
- ПАТ "Дім марочних коньяків "Таврія";
- виноробне господарство П.М. Трубецького;
- сімейна виноробня "Курінь" та багато інших.

Туризм в Херсонській області гостро потребує не тільки зовнішніх, але й внутрішніх інвестицій — тих, що можуть надходити від підприємств, які працюють у регіоні. Доцільність такої взаємодії обумовлена не тільки очікуваним економічним ефектом, але й іміджевою і соціальною складовими.

Деякі підприємства області вже долучаються до туристичної діяльності. Так, господарство П.М. Трубецького вже кілька років організовує винні тури на підприємство, більш того в 2013 р. було закінчено реконструкцію історичної будівлі виноробні з розміщенням там готелю та ресторану для туристів. Екскурсії на завод практикує і підприємство "Таврія" — єдиний в Україні будинок марочних коньяків з повним виробничим циклом. Розроблено проект створення готельного комплексу "Tavria SPA Resort", і на інвестиційному порталі міста розміщено цей проект для пошуку партнерів та інвесторів. З квітня 2017 року регулярні пасажирські перевезення та екскурсії по Дніпру здійснюють судна "Нібулон-експрес" за маршрутом Херсон — Гола Пристань — Нова Каховка — Херсон.

З оглядом на наведені приклади кожне з відомих підприємств Херсонської області може стати не тільки майданчиком для екскурсій, але й інвестором для облаштування рекреаційних територій, модернізації старих і побудови сучасних закладів оздоровлення і відпочинку, створення курортних закладів, покращання транспортної інфраструктури. Прикладом вдалої співпраці бізнесу і міської влади в рамках державно-приватного партнерства може бути інвестиційний проект "Добудова та підвищення ефективності Сиваської вітрової електростанції", в рамках якого у 2017 році відкрито першу чергу вітрової електростанції "Новотроїцька". Такі підприємства можуть стати в ряд туристичних дестинацій промислового туризму.

ВИСНОВКИ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Херсонська область має потужний потенціал для подальшої активізації туристично-рекреаційної діяльності. Туристичні потоки на Херсонщину зростають вражаючими темпами, а саме, протягом останніх 5 років у середньому на 20 % щорічно. Тому завдання росту тури-

стичного потенціалу і покращання організації туристської діяльності на території Херсонської області є невідкладним.

У зв'язку із тим, що в Україні відбувається процес децентралізації та формування об'єднаних територіальних громад (ОТГ), місцева влада отримує додаткові сприятливі умови для динамічного розвитку регіонів, вона стає зацікавленою в розвитку інвестиційної привабливості своїх територій, громади зможуть самостійно залучати інвестиції, залишати на місцях надходження від податків (єдиного, на прибуток підприємств і фінансових установ комунальної власності та податку на майно), використовувати ці кошти для розвитку територій, зокрема, створення сучасної транспортної, житлово-комунальної інфраструктури. Крім того, Урядом України передбачено чотири основні механізми державної підтримки регіонального розвитку. Як приклад, можна навести діяльність Присиваської сільської об'єднаної громади Херсонської області щодо забезпечення місць для ночівлі відвідувачам Лемурийського озера і, відповідно, самозайнятості для мешканців громади [12].

Розширення і укріплення державно-приватного партнерства місцевої влади з провідними підприємствами області, про які йшла мова в статті, дозволить здійснити розбудову туристично-рекреаційних закладів, створення курортів місцевого значення, поліпшення туристичної інфраструктури області, забезпечення безпеки туристів. Для здійснення проектів, які об'єднують зусилля влади і підприємств щодо створення конкурентоспроможного херсонського туристичного продукту, в регіоні існують унікальні можливості: природно-ресурсний потенціал, промисловий і агропромисловий комплекси, сприятливий інвестиційний клімат.

Подальші дослідження передбачають більш докладне вивчення можливостей регіону у розвитку таких напрямів туризму, як гастрономічний, винний, екстремальний, зелений, промисловий — у відповідності до туристично-рекреаційної потужності та економічної структури Херсонщини. Доцільним представляється й дослідження шляхів підвищення стандартів безпеки туризму, рівня обслуговування та якості надання туристичних послуг як необхідних умов для збереження наявних обсягів туристичних потоків регіону.

Література:

1. ДССУ Головне управління статистики у Херсонській області [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.ks.ukrstat.gov.ua/>
2. Програма соціально-економічного та культурного розвитку Херсонської області на 2018 рік. — С. 34—47 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://khoda.gov.ua/programa-rozvitku-oblasti>
3. Стратегія розвитку Херсонської області на період до 2020 року [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://khoda.gov.ua/strategiya-rozvitku-2020>
4. Інвестиційний портал Херсонщини [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://investinkher-son.gov.ua/>
5. ДССУ Статистичний збірник "Колективні засоби розміщення в Україні у 2017 році" / Київ 2018 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.ukr->

stat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2018/zb/05/zb_kzr_2017.pdf

6. Херсонська обласна державна адміністрація, розділ "Туристичний та рекреаційно-курортний потенціал" [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://khoda.gov.ua/turistichnij-ta-rekreacijno-kurortnij-potencial/>

7. Василевська Я.В. Природно-заповідний фонд Херсонської області як об'єкт рекреаційного природо-користування / Я.В. Василевська // Часопис соціально-економічної географії: Міжрегіональний збірник наукових праць. — Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2012. — Вип. 13 (2). — С. 125—128.

8. Нездоймінов С.Г., Андрєєва Н.М. Дослідження туристичного руху на водному транспорті в Україні // Маркетинг і менеджмент інновацій. — 2017. — № 1. — С. 205—212.

9. Котлубай В.О. Відродження прибережних пасажирських перевезень в системі морського туризму України / В.О. Котлубай // Збірник наукових праць Державного економіко-технологічного університету транспорту. Сер.: Економіка і управління. — 2013. — № 26. — С. 36—42.

10. Про затвердження Морської доктрини України на період до 2035 року / Постанова Кабінету Міністрів України від 07.10.2009. — № 1307 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1307-2009-p>

11. Асоціація міжнародних експедиторів України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://ameu.org.ua/news/2114-vadaturskij-vklali-majzhe-2-mlrd-v-richkovu-infrastrukturu>

12. Реформа децентралізації влади в Україні [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://old.decentralization.gov.ua/>

13. Арбузова Ю.В., Яковенко В.Д. Стан та перспективи розвитку туризму в Херсонській області // Інформаційні технології в освіті, науці та виробництві. — 2013. — Вип. 1 (2) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://sbornik.college.ks.ua/downloads/sbornik2/pdf/36.pdf>

14. Майорова Т. В. Результативність інвестицій у соціальну сферу регіонів України / Т. В. Майорова // Ефективна економіка. — 2011. — № 7. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=641>

15. Шуплат О.М. Роль публічно-приватного партнерства у залученні фінансових ресурсів у сферу туризму / О.М. Шуплат // Корпоративні фінанси: проблеми та перспективи інноваційного розвитку: зб. матеріалів І Всеукр. наук.-прак. конф. (Київ, 22 червня 2016 р.) — К.: КНЕУ, 2016 р. — С. 345—348.

References:

1. Main Department of Statistics in Kherson Oblast (2018), available at: <http://www.ks.ukrstat.gov.ua/> (Accessed 28 Nov 2018).

2. Kherson regional state administration (2018), "Program of socio-economic and cultural development of the Kherson region for 2018", available at: <http://khoda.gov.ua/programa-rozvitku-oblasti> (Accessed 30 Nov 2018).

3. Kherson regional state administration (2016), "Strategy of development of Kherson region for the period till 2020", available at: <http://khoda.gov.ua/strategiya-rozvitku-2020> (Accessed 29 Nov 2018).

4. Kherson Regional State Administration (2018), "Kherson Region Tourism — the Way to Impressions!" available at: <https://investinkherson.gov.ua/> (Accessed 28 Nov 2018).

5. SSSU (2018), Statistical collection "Collective accommodation in Ukraine in 2017", available at: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2018/zb/05/zb_kzr_2017.pdf (Accessed 28 Nov 2018).

6. Kherson regional state administration (2018), "Section of tourism and recreation and resort potential", available at: <http://khoda.gov.ua/turistichnij-ta-rekreacijno-kurortnij-potencial/> (Accessed 30 Nov 2018).

7. Vasilevskaya, Ya.V. (2012), "Natural reserve fund of the Kherson region as an object of recreational nature use", Social Sciences and Economics Geography: Interregional Collection of Scientific Papers, vol.13 (2), pp.125—128.

8. Nezdoimov, S.G. and Andreeva, N.M. (2017), "Research of tourist traffic on water transport in Ukraine", Marketing and management of innovations, pp. 205—212.

9. Kotlubay, V.O. (2013), "Revival of Coastal Passenger Transportation in the Sea Tourism System of Ukraine", Collection of scientific works of the State economic-technological university of transport, vol. 26, pp. 36—42.

10. Cabinet of Ministers of Ukraine (2009), Resolution "About the approval of the Maritime Doctrine of Ukraine for the period up to 2035", available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1307-2009-p> (Accessed 28 Nov 2018).

11. Association of International Forwarders of Ukraine (2018), available at: <http://ameu.org.ua/news/2114-vadaturskij-vklali-majzhe-2-mlrd-v-richkovu-infrastrukturu> (Accessed 29 Nov 2018).

12. The Reform of the Decentralization of Government in Ukraine (2018), available at: <https://old.decentralization.gov.ua/> (Accessed 30 Nov 2018).

13. Arbuzova, Yu.V. and Yakovenko, V.D. (2013), "State and prospects of tourism development in the Kherson region", Information Technologies in Education, Science and Production, vol. 1 (2), available at: <http://sbornik.college.ks.ua/downloads/sbornik2/pdf/36.pdf> (Accessed 30 Nov 2018).

14. Mayorova, T. V. (2011), "Efficiency of investments in the social sphere of regions of Ukraine", Effective economy, no 7, available at: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=641> (Accessed 15 Dec 2018).

15. Shuplat, O. M. (2016), "The role of public-private partnership in attracting financial resources in the sphere of tourism", Zbirka materialiv ІVseukrayinskoyi naukovopraktychnoyi konferentsiy.i Korporatyvni finansy: problemy ta perspektyvy innovatsiynoho rozvytku [Collection of materials of the All-Ukrainian Scientific and Practical Conference. Corporate Finance: Problems and Prospects for Innovation Development], Kyiv National Economic University, Kyiv, Ukraine, pp. 345—348.

Стаття надійшла до редакції 12.01.2019 р.